

Antun Baće



NEVEN ŠEGVIĆ I DUBROVNIK

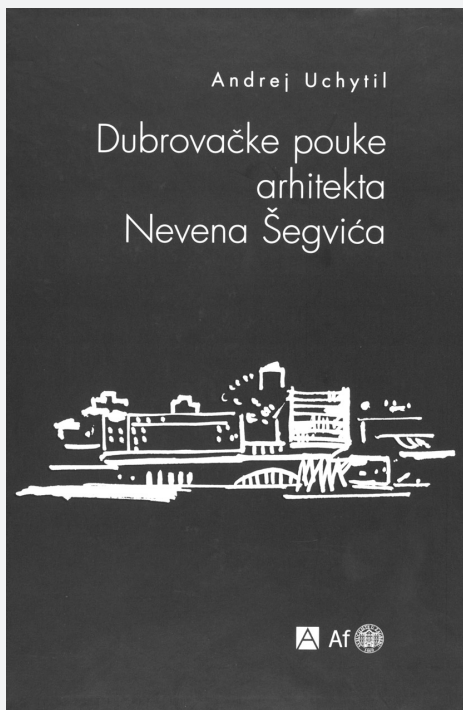
ANDREJ UCHYTIL, Dubrovačke pouke arhitekta Nevena Šegvića, Zagreb, Udruženje hrvatskih arhitekata, Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2007., 182 str., ISBN 978-953-6646-18-8

Premda djelo Nevena Šegvića nije nepoznata, knjige koje monografski obrađuju stvaralaštvo hrvatskih arhitekata uvijek su iznimna pojava i prilika da se ispuni još neka od brojnih praznina u poznavanju nedavne arhitektonske prošlosti. Autor knjige Andrej Uchytíl doktorirao je 2002. godine na Arhitektonskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu disertacijom *Opus arhitekta Nevena Šegvića*. Trinaestogodišnja suradnja sa Šegvićem na Arhitektonskom fakultetu te istraživanje obimne arhitektove ostavštine rezultiralo je izborom opusa iz kojeg je autor pokušao iščitati esencijalne poruke arhitekta iznimne snage i produktivnosti kako na stvaralačkom, tako i na teorijskom i pedagoškom planu.

Arhitekt Neven Šegvić za Dubrovnik je realizirao tri kapitalna djela: obnovu ljetnikovca Petra Sorkočevića na Lapadu (1949.-1953.), znanstvenu studiju *Specifičnosti arhitekture Dubrovnika* (1951.) i dogradnju hotela Excelsior na Pločama (1958.-1965.). No ono što autor knjige smatra još važnijim, upravo će bavljenje Dubrovnikom, njegovom povijesnom arhitekturom i urbanizmom potaknuti i usmjeriti Šegvićev "problemski pristup" arhitekturi, a zaokupljenost problematikom stvaralačke me-

tode, dihotomije "istraživačko-znanstvenog" i "kreativno-stvaralačkog" u procesu nastajanja arhitektonskog djela postat će njegova trajna intelektualna preokupacija i znatno odrediti njegov daljnji teorijski i pedagoški rad. Senzibilitet i razumijevanje povijesnog, baštinjen među ostalim i radom u Iblerovoj školi i atelijeru Lavoslava Horvata, potvrđuje obnova ljetnikovca Petra Sorkočevića na Lapadu, koja ujedno predstavlja početak niza srodnih zadataka realiziranih u Zadru i Splitu. Tijekom rada na ljetnikovcu arhitekt razvija vlastiti metodološki pristup obnovi povijesnih sklopova, pridajući pritom posebnu pažnju širem kontekstu njihova nastanka. Istovremeno nastaje i studija *Specifičnosti arhitekture Dubrovnika* (knjiga donosi pretpisak studije iz časopisa *Urbanizam i arhitektura*) u kojoj Šegvić razvija tezu o "arhitekturi kao indeksu vremena, izrazu materijalne kulture i duhovnog potencijala određene epohe" te iz urbane strukture iščitava prostornu koncepciju Dubrovnika koju smatra presudnom u arhitektonskom oblikovanju pojedinih građevina. Konačno, izgradnjom hotela Excelsior na Pločama Šegvić će imati priliku oživotvoriti rezultate višegodišnjega teorijskog promišljanja Grada. Excelsior je za Uchytíla novo ishodište suvremene hr-

vatske arhitekture koje nastaje na temeljima očitane prostorne koncepcije, djelo ostvareno uz poštovanje pravila nastanka arhitekture grada, odnosno njegovih ljetnikovaca, a pritom uz uporabu vokabulara vlastitog vremena. Šegvićeva okupiranost Dubrovnikom zaokružena je, prema autoru knjige, djelatnošću osamdesetih godina prošlog stoljeća, kada se arhitekt vraća u ulogu "suverenog učitelja koji usmjeruje bitne odluke vezane uz sudbinu ovoga grada". Zagovornik je rekonstrukcije Stare gradske vijećnice (1983.), član je žirija 1985. godine u natječaju *Interpolacija u povijesnoj jezgri Dubrovnika*, a kao suprojektant natječajnog rada (kasnije i kao koordinator razrade projekta) sudjeluje u osmišljavanju nove izgradnje na Pustijerni (1988.-1989.). Knjigu zaključuje iscrpna dokumentacija o arhitektovu životu i stvaralaštvu, životopis, opširna bibliografija i kronologija arhitektonskog opusa.



Kao što je već naglašeno, u središtu je autorova zanimanja analiza Šegvićeva stvaralačkog i teorijskog pristupa arhitekturi, koji autor detaljno rekonstruira, dočaravajući pritom uspješno širinu i kompleksnost arhitektove osobnosti i rada. Ipak, zbog objektivnosti, te vodeći računa i o edukativnoj komponenti knjige, treba upozoriti na neke nedorečenosti i neodgovorena pitanja što se javljaju tijekom čitanja, a koja bi mogla utjecati na ispravno valoriziranje arhitektova djela. Tako se u poglavlju posvećenu obnovi ljetnikovca Sorkočević stječe dojam da je na tom projektu sve presudne odluke arhitekt donosio potpuno sam, što bi bilo vrlo neuobičajeno. U bilješkama su uz tekst doduše poimence navedeni studenti Zagrebačkoga tehničkog fakulteta koji su sudjelovali u snimanju tog i nekoliko gruških ljetnikovaca, kao i nadzorni inženjer i voditelj gradilišta, no ne navodi se tko je odredio buduću namjenu ljetnikovca, koja će "predodrediti i zavidan rezultat". Ne navodi se ni je li u razradi projektnog zadatka i realizaciji sudjelovao netko od tadašnjih konzervatora, primjerice direktor Konzervatorskog zavoda za Dalmaciju Cvito Fisković ili počasni dubrovački konzervator Lukša Beritić. Zatim, iako je Šegvićev pristup obnovi detaljno elaboriran, nije ga se pokušalo dovesti u odnos s dotadašnjom konzervatorskom praksom bilo u hrvatskim ili svjetskim okvirima. Čitajući poglavlje koje obrađuje studiju *Specifičnosti arhitekture Dubrovnika* moglo bi se zaključiti da je Šegvićev interes za arhitekturu i urbanizam Dubrovnika tih godina bio izdvojena pojava. Osim što se ne spominje knjiga Ivana Zdravkovića *Dubrovački dvorci: analiza arhitekture i karakteristike stila* objavljena iste, 1951. godine, ni *Naši graditelji i kipari 15. i 16. st. u Dubrovniku* Cvita Fiskovića iz 1947. godine, propuš-

tena je i iznimno zanimljiva prilika da se pristup Nevena Šegvića povijesnoj arhitekturi konfrontira s onim Nikole Dobrovića, arhitekta (a također i teoretičara i pedagoga) iznimnog opusa u Dubrovniku, koji je 1947. godine objavio knjigu *Dubrovački dvorci*. Nadalje, ako se i složimo da kod dogradnje Excelsiora “Šegvić nove odnose proporcionira u prostorno dorečenu varijantu koja potencira upečatljivost samodostatne lebdeće ‘kocke’, te poprima karakter univerzalno prepoznatljivog simbola”, ostaje bez odgovora pitanje zašto je odustao od prve verzije projekta, koja je predviđala potpuno drugačije proporcije i prostorne odnose, kao i koliko je arhitektova zasluga da se hotel nalazi na mjestu s kojeg se “horizont rastvara od gradske luke prema Lokrumu pa sve do Belvedera, upravo na onoj udaljenosti s koje se detalj i cjelina sažimaju u optimalno fokusiranu impresiju”. Kolika je usluga učinjena arhitektu kada se danas u njegov stvaralački opus ozbiljno uključuje zalaganje za obnovu stare dubrovačke vijećnice “metodom faksimila u osnovnoj arhitektonskoj ideji”, tj. za rušenje (tada) sto dvadeset godina stare historicističke zgrade arhitekta Emila Vecchiattija? Slično se možemo upitati i za druga dva odab-

rana doprinosa arhitekturi Dubrovnika osamdesetih, žiriranja u natječaju *Interpolacija u povijesnoj jezgri Dubrovnika* i angažmane na projektu izgradnje stambenih blokova na arheološkom nalazištu na Pustijerni. Zašto onda jednak prostor nisu dobili i studija obiteljske kuće iz 1945. godine, projekt dječjeg vrtića (1955.), studija impostacije spomenika Franu Supilu (1971.) ili natječajni projekt za zgradu Atlantske plovidbe (1989.), koji su u knjizi tek spomenuti?

Stvaralaštvo arhitekta Nevena Šegvića, zasigurno jedne od ključnih osobnosti hrvatske arhitekture druge polovice 20. stoljeća, izuzetno je kompleksno (što potvrđuje i ova knjiga) te zahtijeva da i pristup njegovu proučavanju bude takav. Kako današnje vrijeme teško dopušta svestranost, dao bih prednost pristupu primijenjenju u tematskom broju časopisa *Arhitektura* posvećenu istom arhitektu, u kojem su autori različitih profila u skladu s vlastitim afinitetima obradili pojedine aspekte njegova djelovanja. No, i uza sve iznesene zamjerke, *Dubrovačke pouke arhitekta Nevena Šegvića* predstavljaju značajan doprinos poznavanju i razumijevanju jednoga iznimnog opusa.